

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ТДАТУ

д.т.н., проф. _____ Сергій КЮРЧЕВ

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

щодо вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «Доктор філософії»
за освітньо-науковою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування»
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок»

УЗГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи

д.т.н., проф. _____ Анатолій ПАНЧЕНКО

Запоріжжя – 2024 рік

ЗМІСТ

	стор.
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	3
ПРОГРАМА	5
МОДУЛЬ 1. ФІНАНСИ	5
1.1. Фінанси, їх сутність та роль в ринковій економіці	5
1.2. Бюджетна система	5
1.3. Бюджетний менеджмент	7
1.4. Податкова система та податковий менеджмент	8
1.5. Ринок фінансових послуг	10
1.6. Фінансовий менеджмент	11
1.7. Міжнародні фінанси	12
МОДУЛЬ 2. БАНКІВСЬКА СПРАВА	13
2.1. Гроші, їх сутність та роль в економіці	13
2.2. Кредит, його сутність та роль в економіці	14
2.3. Банківський менеджмент	15
МОДУЛЬ 3. СТРАХУВАННЯ	17
3.1. Страхування, її сутність та роль в економіці	17
3.2. Страхова справа	18
3.3. Страховий менеджмент	18
МОДУЛЬ 4. ФОНДОВИЙ РИНОК	19
4.1. Роль та функції фондового ринку в економічних процесах	19
4.2. Цінні папери та їх класифікація	19
4.3. Суб'єкти фондового ринку	19
4.4. Регулювання та ціноутворення на фондовому ринку	20
ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	21
ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ	21
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	23
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	26
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	29

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти «Доктор філософії» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» розроблена на основі чинної освітньо-наукової програми «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки доктора філософії.

Мета вступного фахового випробування зі спеціальності – відбір до навчання в аспірантурі осіб, які продемонстрували найвищий рівень засвоєння фундаментальних та прикладних знань та вмінь, отриманих в результаті вивчення циклу дисциплін, передбачених освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» і «спеціаліст» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

Головними завданнями фахового вступного випробування є: виявлення необхідних компетентностей для успішного проведення досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування; розширення наукового світогляду; оволодіння знаннями, необхідними для проведення досліджень; розширення загального кругозору (філософського, психолого-педагогічного, методологічного тощо); розвиток інноваційного мислення, творчих (креативних) здібностей, здатності здійснювати самостійне оригінальне дослідження, здатності до самомотивації та самооцінювання; оволодіння досвідом творчої пошукової інформації; оперування інформацією зі спеціальності, генерування нових ідей, знаходження оптимальних шляхів вирішення проблем наукового характеру та прогнозування наслідків; удосконалення інтелектуальних і пізнавальних здібностей.

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників. Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії вступники до аспірантури повинні мати ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками, що визначені Стандартом вищої освіти України в галузі загальних нормативних та спеціалізованих фахових дисциплін, що передбачені навчальними планами зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою. Вимоги до фахового випробування при вступі до аспірантури ґрунтуються на нормативних формах державної атестації осіб, які навчаються у навчальних закладах.

Характеристика змісту програми. Програма фахового вступного випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись в аспірантурі Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного з метою здобуття освітньо-наукового рівня «Доктор філософії» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». Програма має міжпредметний характер з охопленням ключових аспектів відповідних навчальних дисциплін. Модулі програми, зокрема «Фінанси», «Банківська справа», «Страховання» та «Фондовий ринок», відповідають компетенціям, для

виконання яких має бути підготовлений магістр (спеціаліст).

Порядок проведення вступного фахового випробування визначається Правилами прийому до аспірантури Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного у 2024 році. Правила прийому до аспірантури ТДАТУ Міністерства освіти і науки України розроблені відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556-VII, наказу МОН України від 06 березня 2024 року № 266 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 № 502), наказу МОН України від 29.01.2021 р. «Про ліцензування освітньої діяльності» № 11-л.

Програма фахового вступного випробування складається з пояснювальної записки, змісту програми фахових вступних випробувань з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, порядку проведення фахового вступного проведення, дослідницької пропозиції критеріїв оцінювання результатів фахового вступного випробування, списку рекомендованих джерел.

ПРОГРАМА

МОДУЛЬ 1. ФІНАНСИ

1.1. Фінанси, їх сутність та роль в ринковій економіці

Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна сфера суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення та розвитку фінансів. Генезис та еволюція фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна й історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Макро- і мікрорівень фінансів. Національні та міжнародні фінанси.

Функції фінансів як виявлення сутнісних ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів. Розподільна функція, її зміст. Об'єкти і суб'єкти розподілу та перерозподілу вартості національного продукту. Роль фінансів у розподілі і перерозподілі вартості національного продукту, оптимальному розміщенні фінансових ресурсів, оптимізації співвідношення між індивідуальним і суспільним споживанням у трансформації доходів у заощадження, а заощаджень у інвестиції. Контрольна функція. Взаємозв'язок розподільної і контрольної функцій. Дискусійні питання щодо сутності та функцій фінансів.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення. Фінансове регулювання і фінансове стимулювання соціально-економічного розвитку. Роль фінансів у забезпеченні сталого економічного розвитку.

Поняття фінансової системи та теоретичні основи її побудови. Правові та організаційні основи фінансів. Верховенство права як об'єктивний чинник розвитку фінансів. Норми фінансового права. Сутність норм фінансової регламентації. Державне регулювання фінансових відносин. Права законодавчих, виконавчих та судових органів державної влади щодо загального управління фінансовими потоками. Оперативне управління фінансами, його суб'єкти. Управлінські функції фінансових органів, розмежування функцій між ними. Фінансові інститути, їх функції та роль.

Фінансова політика як складова економічної політики держави. Складові фінансової політики. Завдання та принципи фінансової політики. Фінансова стратегія і тактика. Обумовленість фінансової політики політичним курсом та економічною концепцією розвитку країни. Пріоритети фінансової політики.

Макрофінансова стабілізація та стимулювання економічного зростання. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин, його роль у реалізації фінансової політики. Складові елементи фінансового механізму. Кількісні та якісні параметри фінансового впливу на соціально-економічний розвиток. Фінансове регулювання, його методи та інструменти.

1.2. Бюджетна система

Економічна сутність, призначення та функції бюджету. Фактори, що впливають на формування та виконання бюджету. Нормативно-правове забезпечення функціонування бюджетної системи України. Бюджетна класифікація: сутність, характеристика та призначення.

Поняття, структура та принципи побудови бюджетної системи України. Права та повноваження суб'єктів бюджетного процесу. Бюджетний процес та бюджетний регламент. Правова регламентація процесу формування бюджету. Органи оперативного управління бюджетом, їх права та повноваження.

Доходи бюджету: сутність та класифікація. Склад та структура податкових надходжень до Зведеного бюджету України. Склад та структура неподаткових надходжень та доходів від операцій з капіталом до Зведеного бюджету України. Трансферти та їх роль у формуванні доходів бюджетів різних рівнів. Склад і структура доходів місцевих бюджетів. Форми взаємовідносин між бюджетами різних рівнів. Надходження та доходи Державного бюджету України. Методи формування доходів бюджету. Зовнішні джерела формування доходів бюджету. Структура міжбюджетних трансфертів: сучасні зміни та тенденції.

Видатки бюджету: економічна сутність та класифікація. Склад та структура видатків Державного бюджету України. Видатки місцевих бюджетів. Витрати та видатки бюджету. Чинники впливу на визначення напрямів витрачання бюджетних коштів. Розмежування видатків бюджету на здійснення повноважень. Бюджетне фінансування: форми та методи.

Економічна сутність бюджетного дефіциту та причини його виникнення. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту. Вплив бюджетного дефіциту на економіку. Концепції збалансування бюджету та їх економічний зміст. Класифікація бюджетного дефіциту. Джерела фінансування дефіциту бюджету та їх класифікація. Монетизація дефіциту бюджету та її наслідки для економіки країни. Спеціальні фіскальні правила щодо обмеження дефіциту бюджету.

Державний борг, причини його виникнення та зростання. Види державного боргу та джерела його погашення. Внутрішні державні запозичення та їх форми. Особливості здійснення місцевих запозичень в Україні. Чинники, що негативно вплинули на величину державного боргу України. Наслідки державного боргу для економіки держави. Специфіка управління внутрішнім та зовнішнім державним боргом. Методи управління державним боргом.

Зміст міжбюджетних відносин та особливості їх організації. Концепції бюджетного унітаризму та бюджетного федералізму. Бюджетне регулювання, його цілі та методи. Інструменти міжбюджетних відносин. Види фіскальних дисбалансів та способи їх усунення. Фінансове вирівнювання: сутність та методи регулювання. Форми руху бюджетних ресурсів у процесі міжбюджетних відносин. Міжбюджетні трансферти та їх види.

Соціальні видатки бюджету. Видатки бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення. Видатки бюджету на освіту: форми та методи фінансування. Видатки бюджету на охорону здоров'я: структура та форми фінансування. Видатки бюджету на духовний та фізичний розвиток.

Напрями витрачання та форми фінансування бюджетних видатків на економічну діяльність держави. Структура видатків на національну оборону та їх класифікація. Видатки бюджету на громадський порядок, безпеку та судову владу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Видатки бюджету на загальнодержавні функції: склад та причини зростання.

1.3. Бюджетний менеджмент

Сутність та складові бюджетного менеджменту. Органи управління бюджетом. Методи і принципи формування доходів бюджету. Класифікація видатків бюджету. Форми бюджетного фінансування. Поточний бюджет і бюджет розвитку: сутність і призначення. Сутність кошторисного фінансування.

Міністерство фінансів України: завдання та функції. Державна казначейська служба України: призначення та структура. Функції органів Державної казначейської служби України.

Сценарії розвитку економіки при формуванні бюджету та їх характеристика. Бюджетне планування: сутність та призначення. Стратегічні й тактичні завдання процесу бюджетного планування. Бюджетні резерви: сутність та напрями фінансування витрат держави. Методи бюджетного планування. Особливості формування Державного бюджету України за програмно-цільовим методом.

Основні етапи складання та розгляду проекту Державного бюджету України. Порядок затвердження Державного бюджету України. Обмеження для видатків нового бюджетного періоду у разі несвоєчасного прийняття Закону про Державний бюджет. Механізм планування доходів бюджету (у розрізі основних видів податків).

Форми фінансового забезпечення розвитку економіки. Форми кошторисів та їх характеристика. Види кошторисів, що застосовуються в бюджетному плануванні. Сутність бюджетних призначень та бюджетних асигнувань.

Органи, що забезпечують виконання дохідної частини бюджету та механізм їх взаємодії. Сутність та види системи касового виконання бюджету. Етапи становлення казначейської системи касового виконання бюджету в Україні. Основні причини переходу на казначейську систему касового виконання бюджету в Україні. Сутність банківської системи касового виконання бюджету. Сутність казначейської системи касового виконання бюджету.

Характеристика функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету. Характеристика економічної класифікації видатків бюджету. Характеристика відомчої класифікації видатків та кредитування бюджету. Характеристика програмної класифікації видатків та кредитування бюджету. Бюджетне фінансування: сутність та принципи. Форми та методи бюджетного фінансування.

Характеристика системи бюджетного обліку. Первинні документи та їх класифікація. Системи і форми обліку. Звітність розпорядників коштів та види бюджетної звітності. Порядок та строки подання періодичної звітності про виконання бюджету вищим виконавчим органам. Порядок подання і затвердження річної звітності про виконання бюджету.

Види бюджетного контролю залежно від суб'єктів, які ініціюють і

здійснюють контроль, та їх характеристика. Форми бюджетного контролю залежно від способу його здійснення та їх характеристика. Основні функції органів державного фінансового контролю у процесі бюджетного планування. Види ревізій та їх характеристика. Сутність бюджетного контролю та його завдання.

Структура та функції Державної фінансової інспекції України. Основні завдання та функції органів Державної аудиторської служби України. Причинна обумовленість створення Рахункової палати в Україні. Основні завдання Рахункової палати. Склад і структура Рахункової палати. Структура та головні завдання Державної фіскальної служби України.

Формування та функціонування об'єднаних територіальних громад в Україні. Передумови об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації. Повноваження територіальної громади та утворюваних нею органів. Основні засади взаємодії місцевих органів влади. Часові терміни у послідовному формуванні та створенні об'єднаних територіальних громад. Організація та функціонування системи місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Компетенція територіальної громади щодо вирішення питань місцевого самоврядування. Принципи організації системи місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Територіальне розмежування громад. Перспективний план формування територій громад. Основні документи системи планування просторового розвитку населеного пункту ОТГ. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади.

Доходи об'єднаних територіальних громад. Джерелами формування фінансових ресурсів ОТГ. Класифікація джерел фінансування ОТГ. Основні фінансові ресурси об'єднаної територіальної громади. Критерії впливу на надходження ПДФО, плати за землю. Механізм прийняття рішень об'єднаними територіальними громадами щодо запровадження місцевих податків і зборів. Практика надходжень місцевих податків і зборів в об'єднаних територіальних громадах. Міжбюджетні трансферти об'єднаних територіальних громад. Механізм горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів. Розрахунок базової/реверсної дотації. Видатки об'єднаних територіальних громад. Розмежування видів видатків між місцевими бюджетами.

Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад Особливості формування бюджетів ОТГ. Планування та затвердження бюджету об'єднаної територіальної громади. Бюджетний календар. Виконання бюджету об'єднаної територіальної громади та внесення змін до нього. Моніторинг і контроль формування і використання місцевих бюджетів ОТГ старостами. Сутність фінансової спроможності ОТГ. Основні етапи створення спроможної територіальної громади. Показники фінансової спроможності територіальних громад. Порядок розрахунку фінансової спроможності об'єднаної територіальної громади.

Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні. Бюджетні програми ОТГ. Резерви зростання фінансових ресурсів територіальних громад в умовах

бюджетної децентралізації. Зарубіжний досвід управління фінансами територіальних громад та його впровадження у вітчизняну практику

1.4. Податкова система та податковий менеджмент

Податок як вихідна категорія державних фінансів. Сутність податків, їх функції та роль. Історичний розвиток форм оподаткування. Податки та інші форми платежів до бюджету – плата, внески і відрахування, збори. Основні напрямки регулювання економіки за допомогою податків.

Елементи системи оподаткування. Види податкових ставок та методи їх побудови. Універсальні та диференційовані податкові ставки. Тверді та процентні ставки. Види процентних ставок. Податковий кредит, податкова знижка, податкове зобов'язання. Класифікація податків.

Податкова система, її структура. Склад і структура податкової системи України. Податкова політика України в сучасних умовах.

Сутність податку на додану вартість (ПДВ), його зародження, розвиток і роль у формуванні доходів Державного бюджету України. Порядок обчислення і сплати ПДВ. Проблематика і дискусійні питання ПДВ в Україні. Акцизний податок в Україні як форма специфічних акцизів, його недоліки і переваги, порядок обчислення і сплати. Перелік підакцизних товарів в Україні. Адвалерні та специфічні ставки акцизного податку.

Митна політика в Україні та її цілі. Порядок визначення митної вартості. Види процентних ставок мита: преференційні, пільгові, повні.

Прибуткове оподаткування як основна сучасна форма прямого оподаткування, його роль у регулюванні економіки та види. Податок на прибуток підприємств. Платники і ставки податку на прибуток. Об'єкт оподаткування. Порядок обчислення і сплати податку на прибуток. Методи нарахування амортизації та групи основних засобів і нематеріальних активів, що визначені у Податковому кодексі України.

Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування, його бюджетоутворююче значення. Переваги і недоліки прибуткового оподаткування громадян. Оподаткування пасивних доходів.

Місцеві податки і збори в Україні. Повноваження місцевих органів влади щодо встановлення ставок місцевих податків і зборів. Податок на майно та його складові. Єдиний податок. Групи платників єдиного податку та ставки.

Сутність і складові податкового менеджменту. Облік платників податків. Розстрочка та відстрочка податкових зобов'язань платника. Податковий борг (недоїмка). Оскарження дій податкових органів. Податкова амністія: зарубіжний досвід та перспективи запровадження в Україні.

Податкове прогнозування. Механізм та методи податкового планування. Податкова звітність. Напрями реформування податкової системи. Податковий потенціал. Податкове навантаження.

Сутність корпоративного податкового менеджменту. Податкова стратегія та податкова політика підприємства. Інформаційні системи, програмне забезпечення, електронні сервіси з питань оподаткування.

Мінімізація податкових платежів. Спеціальні податкові режими. Податкові пільги. Податкове планування на підприємствах. Уникнення штрафних санкцій.

Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Оподаткування фінансових установ.

Сутність міжнародного податкового планування. Уникнення подвійного оподаткування. Діяльність офшорів. Оподаткування нерезидентів. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності.

1.5. Ринок фінансових послуг

Роль та функції ринку фінансових послуг. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці. Макро- та мікроекономічний ефект від функціонування ринку фінансових послуг. Сегментація ринку фінансових послуг за видами фінансових активів. За окремими сегментами ринку фінансових послуг розрізняють інструменти, які їх обслуговують: інструменти ринку банківських послуг та послуг кредитної кооперації, інструменти ринку цінних паперів, інструменти валютного ринку, інструменти страхового ринку, інструменти іпотечного ринку.

Склад суб'єктів ринку фінансових послуг. Класифікація суб'єктів ринку фінансових послуг: за формою (фізичні особи, підприємства, держава); за функціями (емітенти, інвестори, фінансові установи, інститути інфраструктури ринку фінансових послуг); за формою укладення угод (продавці і покупці фінансових активів, фінансові посередники, суб'єкти, що виконують допоміжні функції.) Споживачі та оференти фінансових послуг. Класифікаційні ознаки суб'єктів ринку фінансових послуг та їх застосування для визначення умов їх діяльності на ринку.

Система взаємодії суб'єктів ринку фінансових послуг.

Виникнення та розвиток фінансового посередництва. Класифікація послуг фінансових посередників.

Основні завдання державного регулювання ринку фінансових послуг. Форми державного регулювання ринку фінансових послуг. Захист прав споживачів фінансових послуг. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Саморегулювання ринку фінансових послуг. Державне регулювання діяльності суб'єктів інфраструктури фінансового ринку. Вимоги щодо діяльності організаційно оформлених ринків (бірж, торгівельно-інформаційних систем). Вимоги до суб'єктів депозитарної системи.

Структура грошового ринку. Обслуговування розрахункових операцій фінансовими посередниками. Розрахунки платіжними інструментами. Платіжні системи. Порядок емісії платіжних карток та здійснення операцій з їх застосуванням. Еквайринг.

Депозитні послуги. Ощадні послуги. Особливості депозитних послуг кредитних спілок. Послуги інвестиційних фондів грошового ринку. Послуги зі страхування життя як спосіб вкладання капіталу. Послуги недержавних пенсійних фондів. Переказ в Україні через внутрішньодержавні та міжнародні платіжні системи. Операції з інструментами грошового ринку. Сек'юритизація фінансових

послуг на грошовому ринку. Операції з комерційними векселями. Операції з банківськими металами.

Конверсійні операції на валютному ринку. Ринок операцій СПОТ. Визначення спот-курсу. Валютний арбітраж та його види. Операції на форвардному ринку. Визначення форвард-курсу. Валютні ф'ючерси. Валютні опціони. Операції СВОП. Валютні цінності. Визначення вартості валютних цінностей. Платіжні засоби. Платіжні інструменти деноміновані в іноземній валюті. Валютний ризик.

Міжнародні розрахунки. Основні форми міжнародних розрахунків. Міждержавні платіжні угоди. Міжнародний банківський переказ. Чеки у міжнародних розрахунках. Інкасо в міжнародних розрахунках. Акредитив у міжнародних розрахунках. Векселі в міжнародних розрахунках. Особливості послуг з обслуговування розрахунків у валюті.

Види лізингу та ступінь окупності предмета лізингу: фінансовий, оперативний. Обсяг обслуговування предмета лізингу: чистий, з частковим набором послуг, «мокрый» лізинг. Державне регулювання та контроль за наданням фінансових послуг з лізингу. Право власності на предмет лізингу.

1.6. Фінансовий менеджмент

Необхідність, мета та значення фінансового менеджменту в загальному управлінні підприємством. Принципи фінансового менеджменту. Функції менеджменту як керуючої системи стосовно розробки і реалізації фінансової стратегії підприємства, формування ефективних інформаційних систем, здійснення аналізу різноманітних аспектів його фінансової діяльності, планування та здійснення контролю за основними напрямками фінансової діяльності. Механізм фінансового менеджменту та його складові елементи.

Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту. Загальні принципи формування організаційної системи. Концепція і типи «центрів відповідальності» на підприємстві. Етапи формування системи організаційного забезпечення фінансового управління на підставі центрів відповідальності.

Суть та мета управління грошовими потоками. Принципи управління грошовими потоками та порядок його здійснення. Мета та об'єкти оптимізації грошових потоків. Фактори, що впливають на обсяг і час формування грошових потоків підприємства. Методи оптимізації потоків за обсягами

Управління доходами підприємств і організацій. Види доходів та їх характеристика. Цінова політика підприємства: зміст і механізм формування. Види витрат підприємства та порядок управління ними.

Управління прибутком. Види прибутку. Моделі управління формуванням операційного прибутку. Операційний важіль (ліверидж) як механізм управління формуванням прибутку та особливості його використання в фінансовому управлінні. Фінансовий важіль (ліверидж). Ефект фінансового важеля (лівериджу): суть, методика розрахунку.

Сутність оборотного капіталу та основні підходи до його формування. Управління виробничими запасами підприємства. Основні моделі розрахунку

оптимальної величини виробничих запасів. Управління дебіторською заборгованістю. Розрахунок фінансового циклу. Аналіз руху коштів. Прогнозування грошового потоку. Визначення оптимального рівня коштів. Модель Баумоля, Міллера-Орра. Управління необоротними активами. Джерела фінансування необоротних активів підприємства.

Місце та значення управління капіталом у системі фінансового менеджменту. Характеристика капіталу за різними формами власності. Мета та завдання процесу формування капіталу. Політика формування власних фінансових ресурсів, етапи її здійснення. Особливості формування позикового капіталу. Оптимізація структури капіталу як завдання управління фінансовою діяльністю підприємства. Фактори, що впливають на структуру капіталу.

Сутність і форми інвестицій. Класифікація інвестицій підприємства. Управління капітальними інвестиціями. Класифікація інвестиційних проектів. Оцінювання ефективності інвестиційних проектів. Показники оцінювання ефективності інвестицій. Управління джерелами фінансування капітальних інвестицій. Класифікація основних джерел фінансування інвестиційних проектів.

Характерна особливість фінансових ризиків. Класифікація ризиків, їх характеристика за видами, об'єктами, комплексністю, місцем виникнення. Внутрішні механізми нейтралізації негативних наслідків дії фінансових ризиків. Зовнішні механізми нейтралізації ризиків. Страхування як метод нейтралізації впливу фінансових ризиків на діяльність підприємства. Управління фінансовими ризиками підприємства.

Аналіз ліквідності та фінансової стійкості підприємства. Типи фінансової стійкості підприємства. Показники фінансової стійкості підприємства. Аналіз прибутковості підприємства. Показники прибутковості підприємства.

Фінансове планування і прогнозування як важлива умова ефективного здійснення господарської діяльності підприємства. Прогнозування фінансової діяльності підприємства. Система оперативного планування фінансової діяльності. Види бюджетів. Платіжний календар: форми, види, характеристика.

Поняття та фінансове оцінювання банкрутства. Методика прогнозування банкрутства. Система попереднього регулювання загрози банкрутства підприємства. Прогнозування кредитоспроможності підприємства. Механізм фінансової стабілізації підприємства. Суть завдання управління фінансовою санацією. Форми санації, фінансові наслідки банкрутства. Внутрішній механізм фінансової стабілізації. Управління залученням зовнішніх фінансових джерел. Фінансові наслідки банкрутства. Організація та фінансове забезпечення ліквідаційних процедур.

1.7. Міжнародні фінанси

Міжнародні фінанси, їх сутність, значення і роль в сучасній світовій економіці. Вплив інтернаціоналізації, інтеграції і глобалізації на міжнародні фінанси. Внутрішня структура міжнародних фінансових відносин: світовий фінансовий ринок, міжнародна валютна система, міжнародні валютні операції, міжнародні розрахунки, міжнародні фінансові інститути. Регулювання

міжнародних фінансових відносин. Міжнародне право як сукупність міжнародних правових норм регулювання відносин на приватноправовому і публічно правовому рівнях.

Світові фінансові ринки і міжнародні фінансові потоки. Фінансові ризики на міжнародних фінансових ринках. Роль ТНК у розвитку світових фінансових ринків та поглибленні глобалізації і всесвітньої фінансової інтеграції. Міжнародна валютна система, її зв'язки з національними валютними системами. Особливості сучасної міжнародної валютної системи. Валютний ринок, його регулювання. Валютний курс як вартісна категорія. Формування валютного курсу. Міжнародні розрахунки, їх балансування в національних платіжних балансах. Зміст і структура платіжного балансу. Особливості платіжного балансу і його регулювання в Україні. Міжнародні і регіональні фінансові інститути, їх значення для розвитку міжнародних і національних економік та фінансових систем.

Фінансові центри. Офшорні зони, їх особливості.

Проблеми і протиріччя інтегрування України в світову фінансову систему. Обмеженість внутрішніх ресурсів і необхідність залучення іноземних інвестицій. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями і перспективи його розвитку.

Доходи бюджету ЄС, особливості їх формування. Бюджетні видатки і їх класифікація. Субсидіарний характер бюджетних видатків. Митна політика ЄС. Створення митного союзу. Єдиний зовнішньоторговельний тариф для імпорту з третіх країн. Нетарифні обмеження імпорту. Створення Європейського валютного Союзу. Взаємодія країн ЄС у формуванні спільної монетарної політики. Створення єдиного ринку капіталів – захист інвестора, формування умов щодо вільного руху капіталу, товарів, послуг і робочої сили. Регулювання ринку капіталу в ЄС.

Програма уніфікації і гармонізації державних фінансів країн-членів ЄС. Гармонізація податків, вирівнювання соціальних видатків. Проблеми і протиріччя у зв'язку з розширенням складу ЄС.

Проблеми фінансової інтеграції України до Європейського фінансового простору. Співпраця України з Європейським Союзом та його фінансовими інституціями. Питання платоспроможності України. Ефективність та цільове використання фінансових ресурсів, залучених від міжнародних фінансових інституцій.

МОДУЛЬ 2. БАНКІВСЬКА СПРАВА

2.1. Гроші, їх сутність та роль в економіці

Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як форма реалізації суспільних відносин. Гроші як гроші й гроші як капітал. Роль держави у творенні грошей.

Форми грошей та їх еволюція. Повноцінні гроші та неповноцінні гроші. Цінність грошей. Причини й механізм демонетизації золота. Різновиди сучасних

кредитних грошей. Електронні гроші. Національні гроші та криповалюта: можливості співіснування.

Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей за різних їх форм. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент.

Функції грошей. Дискусії щодо функцій сучасних грошей. Роль грошей у ринковій економіці. Якісні властивості грошей. Грошове середовище як фактор впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів. Вплив зміни кількості грошей на основні макро- та мікроекономічні процеси. Гроші як інструмент регулювання економіки. Зміна впливу кількісних параметрів грошей на економіку в коротко- та довгострокових інтервалах. Еволюція ролі грошей в економіці України.

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Модель грошового обороту. Грошові потоки та їх балансування. Основні суб'єкти грошового обороту. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів. Грошовий обіг. Безготівковий та готівковий грошовий оборот, їх співвідношення та механізм регулювання.

Маса грошей, що обслуговує грошовий оборот. Грошова база та її структура. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та купівельну спроможність грошей.

Сутність та особливості функціонування грошового ринку. Об'єкти та інструменти грошового ринку. Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого та опосередкованого фінансування. Структура грошового ринку. Критерії сегментації грошового ринку. Ринок грошей та ринок капіталів.

Попит та пропозиція на ринку грошей. Цілі та мотиви попиту на гроші. Чинники, що впливають на попит на гроші. Формування пропозиції грошей і його чинники. Інструменти ринку грошей. Інструменти ринку капіталів.

Сутність та структура грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого й кредитного обігу. Створення і розвиток грошової системи України.

Методи прямого державного регулювання грошового обороту та грошового ринку. Заходи фіскальної політики. Заходи у сфері безготівкових платежів. Регулювання готівкових платежів. Заходи грошово-кредитної та валютної політики.

Сутність інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат. Закономірності інфляційного процесу. Вимірювання інфляції. Види та причини інфляції. Особливості монетарної інфляції. Економічні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика. Дефляційна політика. Грошові реформи. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Теорії грошей. Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей.

Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. Трансакційний варіант І. Фішера. Кембриджська версія кількісної теорії. Внесок Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей.

Сутність валюти та її конвертованість. Валютний ринок та його роль в економіці. Класифікація валютних ринків. Чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку. Валютний курс: його сутність та призначення. Види валютних курсів. Економічні чинники, які визначають валютний курс. Регулятивні інструменти впливу на валютний курс.

Поняття валютної системи та її структура. Валютна політика та механізми її реалізації. Інструменти валютного регулювання. Особливості формування валютної системи в Україні. Поняття платіжного балансу. Сальдо платіжного балансу та його вплив на формування валютного курсу. Золотовалютні резерви.

2.2. Кредит, його сутність та роль в економіці

Сутність та структура кредиту. Об'єкт та суб'єкти кредиту. Кредитори та позичальники. Загальні передумови та чинники кредиту. Функції кредиту. Стадії руху кредиту. Закономірності руху кредиту. Принципи кредитування.

Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: комерційного, споживчого, державного, міжнародного, банківського.

Позичковий процент: сутність, види, економічні межі та фактори зміни ставки процента. Теорія вибору портфеля активів. Ризикова та строкова структура процентних ставок.

Банківський кредит. Класифікація банківських кредитів. Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Форми забезпечення та страхування банківських кредитів. Характеристика окремих методів банківського кредитування: кредитна лінія, револьверний кредит, контокорент, овердрафт. Консорціум не та паралельне кредитування. Споживче кредитування.

Інвестиційне кредитування: сутність, мета та економічна природа. Методи зниження ризиків при інвестиційному кредитуванні. Іпотечне кредитування: зміст, структура та основні компоненти механізму. Іпотечні інструменти.

Роль кредиту у ринковій економіці: вплив кредиту на розширення виробництва, розвиток банківської системи, зовнішньоекономічної діяльності. Роль кредиту у грошовій сфері. Кредитна експансія та її роль у економічному зростанні. Монетарна рестрикція та її значення для стримування інфляційних процесів. Соціальна роль кредиту.

Кредитний ризик і методи управління ним. Засоби захисту від кредитного ризику.

2.3. Банківський менеджмент

Інструментарій банківського менеджменту: методи, прийоми, засоби і форми досягнення цілей і завдань банку. Завдання менеджменту в банках у сучасних умовах. «Магічний трикутник» цілей банку. Кількісні та якісні

показники, що характеризують результативність управління комерційним банком. Банківський менеджмент в сучасних умовах. Органи управління банку та їх повноваження.

Організація банківської діяльності. Типи систем управління банком: однолінійні системи, багатолінійні системи, система штабних ліній. Структура розподілу функцій у комерційному банку.

Сутність та основні ланки системи планування в банку. Принципи планування діяльності комерційного банку. Види планування. Стратегічне планування та його роль у сучасній банківській практиці. Рівні стратегічного планування. Вимоги до стратегічного плану банку. Послідовність процесу стратегічного планування. Ситуаційний аналіз(аудит) у банку.

Зовнішній та внутрішній стратегічний аналіз. Аналіз SWOT. Місія банку. Стратегічні цілі та завдання банку. Розробка стратегії банку, її компоненти. Види стратегій в аспекті базових принципів функціонування і розвитку банку.

Оперативне планування: сутність і призначення. Розробка і компоненти тактичного плану. Реалізація бізнес-плану і прийняття управлінських рішень. Фінансове планування і бюджетування. Реалізація фінансових планів і підходи до їх складання. Збір системи кількісних показників фінансового плану. Формування дохідної частини бюджету. Формування витратної частини бюджету. Перенесення витрат одних «центрів відповідальності» на комерційні підрозділи. Коригування планових показників.

Суть і призначення банківського капіталу комерційного банку. Функції банківського капіталу: оперативна, захисна, регулююча. Види банківського капіталу. Оцінка вартості капіталу банку. Проблема адекватності капіталу в контексті забезпечення фінансової стійкості банку.

Новітні підходи до визначення адекватності банківського капіталу: Базельська конвенція і директиви ЄС. Методологія оцінювання капіталу комерційних банків. Визначення елементів власних коштів. Вимоги НБУ до капіталу комерційних банків України. Вплив вимог до капіталу на політику діяльності банку. Планування комерційним банком потреби у власних коштах. Управління мобілізацією банківського капіталу. Джерела зростання капіталу: їх переваги та недоліки. Збільшення капіталу за рахунок змін у структурі балансу. Поповнення власних коштів за допомогою методу «непрямого ефекту фінансування». Залучення капіталу із внутрішніх джерел.

Дивідендна політика у банку. Суть оптимальної дивідендної політики. Сучасні підходи до реалізації дивідендної політики у банківському менеджменті. Зовнішні джерела нарощування банківського капіталу. Емісія простих та привілейованих акцій, випуск субординованих боргових зобов'язань, продаж і здавання в оренду активів.

Суть та необхідність управління зобов'язаннями банку. Розробка політики банку щодо мобілізації коштів. Фактори, що враховуються при залученні ресурсів. Вплив ставки оподаткування, балансового та ринкового факторів на вартість банківських ресурсів. Цінові і нецінові методи управління залученими ресурсами.

Методи визначення витрат на банківські ресурси. Метод середньозваженої процентної ставки. «Точка безбитковості» комерційного банку. Метод додаткових переваг: його переваги, недоліки та можливості застосування. Особливості управління запозиченими коштами банку. Основні джерела запозичення коштів для банківських установ. Позики в центральному банку.

Міжбанківський ринок. Операції РЕПО. Міжнародні фінансові ринки. Ринок депозитних сертифікатів та комерційних паперів, позики в небанківському секторі.

Сутність і необхідність управління активами банку. «Вторинні резерви» та дохідні активи. Організація кредитної діяльності в банку. Організаційна структура кредитування, функції її складових. Процес банківського кредитування.

Кредитна політика банку та її реалізація. Методи встановлення процентної ставки за кредитом: «вартість плюс», «базова ставка плюс», «надбавки», «вартість-вигідність». Чиста дохідність кредитної операції.

Управління інвестиційним портфелем банку. Інвестиційні стратегії в банку. Методи визначення дохідності та ризику цінних паперів. Методи управління інвестиційним горизонтом банківського портфеля цінних паперів. Управління позабалансовою діяльністю банку. Сутність і механізм сек'юритизації.

Стратегії управління активами і пасивами: управління під аспектами ліквідності, прибутковості, мінімізації ризиків, задоволення потреб клієнтів.

Застосування стратегії управління активами і пасивами для хеджування процентного ризику. Методи управління активами і пасивами. Методи структурного балансування: геп-метод, аналіз дюрації, імунізація, управління ліквідністю, валютний метчинг. Методи управління, пов'язані із позабалансовим і видами діяльності: страхування, хеджування та інші.

Поняття ризику. Основні види ризиків у банківській діяльності. Ринкові (цінові) ризики: ризик зміни валютних курсів, ризик позиції, сировинний ризик, ризик неплатоспроможності за деривативами. Кредитні ризики. Ризики ліквідності. Операційні ризики. Системи управління банківськими ризиками.

Сутність хеджування банківських ризиків. Методи хеджування цінових банківських ризиків. Натуральне і штучне (синтетичне) хеджування. Інструменти хеджування. Відмінність операцій хеджування від страхування банківських ризиків. Використання деривативних інструментів в процесі управління банківськими ризиками. Форвардні угоди. Фінансові ф'ючерсні контракти. Опціони та їх різновиди. Особливості використання опціонів «кеп» і «флор». Застосування СВОПів для хеджування процентного та валютного ризиків.

Управління банківською ліквідністю на макрорівні. Нормативи ліквідності. Управління ліквідною позицією шляхом управління обов'язковими резервами.

Банківське регулювання та нагляд за банківською діяльністю в Україні. Класифікація банківського регулювання за сукупністю використовуваних методів. Форми державного регулювання діяльності банків Національним банком України: адміністративне та індикативне. Процентна політика НБУ. Проведення операцій на відкритому ринку. Встановлення економічних показників регулювання діяльності комерційних банків.

МОДУЛЬ 3. СТРАХУВАННЯ

3.1. Страхування, її сутність та роль в економіці

Необхідність страхового захисту. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Державне резервування. Самострахування, його джерела й межі доцільного застосування. Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність і функції страхування. Принципи страхування. Роль страхування в активізації бізнесу, економії коштів, що резервуються на покриття можливих утрат від непередбачених обставин, формуванні й використанні фондів соціального призначення, збільшенні обсягів інвестицій в економіку.

Поняття та ознаки класифікації страхування. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування. Класифікація за родом небезпеки. Класифікація за формами проведення: обов'язкове і добровільне страхування. Класифікація за статусом страхувальника. Класифікація за спеціалізацією страховика.

Поняття ризику в страхуванні: його види. Рівень і частота ризику та розмір шкоди. Управління ризиком. Роль ризик-менеджменту. Активне й пасивне запобігання ризику. Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності, в особистому страхуванні. Оцінка страхового ризику. Критерії визначення ціни страхування. Структура та основи розрахунку страхових тарифів.

3.2. Страхова справа

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на ведення страхової справи. Формування прибутку страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Розподіл прибутку. Особливості оподаткування страховиків.

Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір страхових ризиків. Тарифна політика. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності. Фактичний і нормативний запас платоспроможності страховика, порядок обчислення цих показників.

Інвестиційна діяльність страхової компанії. Інвестиційна політика та стратегія. Принципи розміщення технічних і математичних резервів. Напрями вкладень страхових резервів. Оцінка ефективності страхових інвестицій.

3.3. Страховий менеджмент

Страховий менеджмент. Правове забезпечення страхування. Етапи створення страхової компанії. Філії, представництва, агентства. Ліцензування страхових

компаній. Основні ресурси страховика: фінансові ресурси; матеріальні ресурси; кадрові ресурси; інформаційні ресурси. Принципи управління страховою компанією.

Страховий портфель. Тарифна політика страховика. Фінансове планування. Бізнес-планування. Структура бізнес-плану. Бюджетування страхових організацій.

Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі. Сутність та складові страхового маркетингу. Мета та завдання страхового маркетингу. Маркетинговий комплекс. Страховий продукт. Стратегічний та оперативний маркетинг. Канали реалізації страхових продуктів.

Управління ризиками у страхуванні. Андеррайтинг. Актуарні розрахунки. Страхова статистика. Врегулювання страхових претензій. Перестраховування.

Управління грошовими потоками страховика.

Управління фінансовою надійністю страховика. Фактори фінансової стійкості страховика. Управління інвестиційним портфелем страховика. Управління платоспроможністю. Управління активами. Формування та розміщення страхових резервів.

Фінансовий моніторинг у страхових організаціях. Первинний фінансовий моніторинг. Державний фінансовий моніторинг. Суб'єкти фінансового моніторингу. Типові порушення.

МОДУЛЬ 4. ФОНДОВИЙ РИНОК

4.1. Роль та функції фондового ринку в економічних процесах

Загальносистемні характеристики фондового ринку. Ретроспектива формування концепту впливу фондового ринку на економічне зростання. Функції фондового ринку у сучасній економічній системі.

Класифікація фондових ринків. Первинний та вторинний ринки. Електронні біржі. Універсальний та неуніверсальні ринки. Ринки державних зобов'язань.

Асиметричність ринкової інформації та проблеми стимулювання. Моральні ризики. Проблема «принципал-агент».

Закони термодинаміки та турбулентність на фондовому ринку. Волатильність фінансових інструментів.

Сучасний стан світового фондового ринку та біржової діяльності. Основні тенденції та напрямки їх розвитку. Становлення та розвиток фондового ринку в Україні.

4.2. Цінні папери та їх класифікація

Цінні папери та їх класифікаційні ознаки. Групи цінних паперів. Цінні папери іноземних емітентів. Депозитарні розписки. Ринок єврооблігацій. Загальна характеристика та види пайових цінних паперів. Сутність, види та механізм розміщення акцій. Цінні папери інститутів спільного інвестування та сертифікати

фондів операцій з нерухомістю. Визначення вартості та дохідності пайових цінних паперів.

Загальна характеристика та види боргових цінних паперів. Рейтингове оцінювання боргових цінних паперів. Визначення вартості та дохідності облігацій.

Іпотечні цінні папери. Основні характеристики іпотечних облігацій і заставних облігацій. Загальна характеристика деривативних цінних паперів. Ф'ючерсні контракти та індексні стратегії. Технології угод з опціонними контрактами.

4.3. Суб'єкти фондового ринку

Інвестори та їх стратегії на фондовому ринку. Інституційні, корпоративні та індивідуальні інвестори. Емітенти та цінні папери, що вони випускають. Первинна та вторинна емісія. Андеррайтинг.

Професійна діяльність на фондовому ринку та її специфіка.

Діяльність з торгівлі фінансовими інструментами. Діяльність з організації торгівлі фінансовими інструментами (біржова діяльність). Фондова біржа. Види біржових угод. Організація торгівлі цінними паперами. Поняття лістингу та делістингу. Фондові індекси та їх значення.

Клірингова діяльність та кліринговий механізм. Депозитарна діяльність. Специфіка діяльності зберігачів.

Діяльність з управління активами інституційних інвесторів. Інвестиційна декларація та схеми розміщення активів.

Діяльність з управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю.

Діяльність з адміністрування недержавних пенсійних фондів. Види недержавних пенсійних фондів. Розміщення активів у системі недержавного пенсійного забезпечення.

4.4. Регулювання та ціноутворення на фондовому ринку

Рівні та форми регулювання суб'єктів фондового ринку. Державне регулювання та нагляд у сфері діяльності організаторів торгівлі та суб'єктів фондового ринку.

Саморегулювання біржової діяльності. Саморегулятивні організації та об'єднання професійних учасників. Система розкриття інформації суб'єктами фондового ринку. Ціноутворення на фондовому ринку. Система показників кон'юнктури фондового ринку.

Фундаментальний і технічний аналіз, їх методи та значення для вивчення ринку і прийняття рішень. Графічні картини фондового ринку. Біржові котирування та курси цінних паперів. Визначення теперішньої вартості цінних паперів.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Організація і проведення фахового вступного випробування та вступу в аспірантуру ТДАТУ на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти «Доктор філософії» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Умов прийому до аспірантури Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного у 2024 році. Правила прийому до аспірантури ТДАТУ Міністерства освіти і науки України розроблені відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556-VII, наказу МОН України від 06 березня 2024 року № 266 «Про затвердження Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 № 502), наказу МОН України від 29.01.2021 р. «Про ліцензування освітньої діяльності» № 11-л.

Рекомендується проведення письмового екзамену на основі вільного вибору здобувачами білету, який містить 3 запитання з різних дисциплін та дослідницької пропозиції, що виносяться на фаховий вступне випробування.

Приймальна комісія допускає до участі у конкурсному відборі для вступу на навчання вступників на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст або магістр, які при складанні фахового вступного випробування до аспірантури зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» отримали не менше 130 балів, максимальна кількість – 200 балів.

Тривалість вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності – 2 години.

ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ

Дослідницька пропозиція – це науковий текст з високим рівнем концептуальних, теоретичних і методологічних навичок логічного і послідовного викладу матеріалу та його мовностилістичного оформлення, обсягом до 25 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури.

Структура дослідницької пропозиції:

- обґрунтування актуальності теми майбутнього дисертаційного дослідження (проблематики та розробки вітчизняній й зарубіжній науковців за майбутньою темою дисертаційного дослідження);

- мета дослідження;

- необхідність вирішення поставлених завдань;

- об'єкт та предмет дослідження;

- методи дослідження. В стислій формі розкриваються теоретичні засади майбутнього наукового дослідження, які ґрунтуються на фундаментальних положеннях економічної теорії, сучасної теорії фінансів та фінансового менеджменту, наукових праць провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з питань фінансової системи, моделювання складних економічних систем, розробки питань фінансового прогнозування і стратегічного аналізу в області наукового досліджуваної. Методологічною основою наукового дослідження має бути система методів і підходів, які забезпечують концептуальну єдність загальнофілософського методу діалектичного пізнання, загальнонаукових й спеціальних методів, взаємопов'язаних із загальною логікою аналізу;

- стислий опис першого розділу, в якому розкривається теоретико-методичні (концептуальні) аспекти майбутнього наукового дослідження;

- стислий опис другого розділу, в якому здійснюється аналітичний опис стану та сучасних тенденцій розвитку майбутнього наукового дослідження;

- стислий опис третього розділу, в якому розкриваються пріоритетні напрями та стратегія розвитку майбутнього наукового дослідження на засадах новітніх методів та моделей планування та прогнозування, когнітивного аналізу, цифрових технологій тощо;

- список використаних джерел.

Презентація дослідницької пропозиції на фаховому вступному

випробуванні здійснюється у вигляді слайдів.

Орієнтовна тематика наукових досліджень зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»:

1. Трансформація кредитно-фінансових інститутів в безготівковій економіці.
2. Механізм фінансування державних капітальних інвестицій в Україні.
3. Забезпечення фінансової безпеки в умовах цифровізації економіки України.
4. Розвиток ринку банківських послуг в Україні.
5. Розвиток платіжних систем в Україні.
6. Фінансові технології в індустрії банківських послуг.
7. Розвиток гендерного бюджетування на засадах децентралізації в Україні.
8. Управління капіталом суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції.
9. Бюджетно-податковий механізм фінансування територіальних громад в Україні.
10. Розвиток фінансового потенціалу підприємств (галузей економіки) на засадах циркулярних інвестицій в Україні.
11. Грошово-кредитний механізм економічного зростання України.
12. Фінансово-кредитна політика аграрної сфери України.
13. Банківські інновації в цифровізованому просторі платіжних систем.
14. Управління капіталізацією промислових компаній.
15. Інвестиційна інклюзія кредитного ринку України.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДОФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту.
2. Державне регулювання ринку фінансових послуг в Україні.
3. Поняття податкового менеджменту: об'єкти, суб'єкти, мета та функції.
4. Державна фінансова інспекція України, її роль, структура та функції.
5. Елементи податкового менеджменту.
6. Сутність та функції ринку фінансових послуг.
7. Клірингова діяльність та кліринговий механізм.
8. Роль Міністерства фінансів України в системі управління бюджетним процесом.
9. Функції та права контролюючих органів.
10. Управління фінансовими ризиками підприємства.
11. Методи і види фінансування з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.
12. Поняття та види фінансових послуг.

13. Міжбюджетні трансферти, порядок їх виділення та регулювання.
14. Обов'язки і відповідальність посадових осіб контролюючих органів.
15. Фінансові послуги на страховому ринку.
16. Функції та механізм фінансового менеджменту.
17. Порядок проведення документальної планової перевірки.
18. Фінансові послуги на ринку капіталів.
19. Необхідність і сутність фінансового менеджменту.
20. Завдання, функції та структура Державної казначейської служби.
21. Розміщення активів у системі недержавного пенсійного забезпечення.
22. Управління грошовими потоками підприємства.
23. Сутність та складові бюджетного менеджменту.
24. Умови повернення помилково та/або надміру сплачених грошових зобов'язань платниками податків.
25. Актуарні розрахунки та врегулювання страхових претензій.
26. Фінансове забезпечення відтворювального процесу.
27. Характеристика фінансових послуг на грошовому та кредитному ринках.
28. Управління виробничими запасами підприємства.
29. Оборотний капітал та основні підходи до його формування.
30. Види та функції фінансових посередників на ринку фінансових послуг.
31. Управління капіталом підприємства.
32. Фінансове регулювання та стимулювання соціально-економічного розвитку.
33. Поняття фінансової системи та теоретичні основи її побудови.
34. Фінансова політика як складова економічної політики держави.
35. Зміст і структура бюджетного процесу в Україні.
36. Фінансовий механізм, його роль у реалізації фінансової політики.
37. Система попереднього регулювання загрози банкрутства підприємства.
38. Визначення суми податкових зобов'язань платника податків та строки їх сплати.
39. Соціальні видатки бюджету: склад, структура та причини зростання.
40. Бюджетне фінансування та його організація.
41. Характеристика функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету.
42. Рівні та форми регулювання суб'єктів фондового ринку.
43. Передумови об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації в Україні.
44. Особливості формування бюджетів ОТГ.
45. Поняття і класифікація фінансових ризиків.
46. Міжнародна валютна система, її зв'язки з національними валютними системами.
47. Графічні картини фондового ринку.
48. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування, його бюджетоутворююче значення.
49. Управління фінансовими ризиками підприємства.

50. Бюджетне планування та організація виконання дохідної частини бюджету.
51. Повноваження місцевих органів влади щодо встановлення ставок місцевих податків і зборів.
52. Сутність та поняття касового виконання бюджету.
53. Мінімізація податкових платежів та спеціальні податкові режими.
54. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями і перспективи його розвитку.
55. Управління дебіторською заборгованістю підприємства.
56. Основні завдання державного регулювання ринку фінансових послуг.
57. Конверсійні операції на валютному ринку.
58. Програма уніфікації і гармонізації державних фінансів країн-членів ЄС.
59. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей за різних їх форм.
60. Управління прибутком підприємства.
61. Грошова система, її призначення та місце в економічній системі країни.
62. Механізм банківського кредитування.
63. Бюджетне фінансування та його організація.
64. Основні компоненти механізму іпотечного кредитування.
65. Державний реєстр фізичних осіб-платників податків.
66. Кредитний ризик та методи його управління.
67. Деривативні інструменти в управлінні банківськими ризиками.
68. Форми організації фондів страхового захисту.
69. Загальносистемні характеристики фондового ринку.
70. Сутність, види та механізм розміщення акцій.
71. Управління ризиками у страхуванні.
72. Основні характеристики іпотечних та заставних облігацій..
73. Управління банківською ліквідністю на макрорівні.
74. Платіжні системи та умови розрахунків платіжними інструментами.
75. Депозитні та ощадні послуги на фінансовому ринку.
76. Управління маркетинговою діяльністю в страховому бізнесі.
77. Джерела погашення податкового боргу платника податків.
78. Управління фінансовою надійністю страховика.
79. Особливості послуг з обслуговування розрахунків у валюті.
80. Формування збалансованого страхового портфеля.
81. Ціноутворення на фондовому ринку.
82. Сутність і механізм сек'юритизації.
83. Управління капітальними інвестиціями.
84. Вимоги до суб'єктів депозитарної системи.
85. Інвестиційна діяльність страхової компанії.
86. Розстрочка та відстрочка податкових зобов'язань платника.
87. Стратегія управління активами і пасивами з метою хеджування процентного ризику.
88. Діяльність з управління активами інституційних інвесторів.
89. Оподаткування зовнішньоекономічної діяльності.

90. Механізм фінансової стабілізації підприємства.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська, справа, страхування та фондовий ринок» з презентацією дослідницької пропозиції містить 3 теоретичних питання та презентацію дослідницької пропозиції, оцінюється у 200 балів. Теоретичні питання оцінюються у 40 балів кожне, дослідницька пропозиція – 80 балів.

Критерії оцінювання теоретичних питань:

Бали	Загальні критерії оцінки
31 – 40	Вступник виявив високий рівень концептуальних, теоретичних і методологічних знань. Відповіді вступника засвідчують здатність до аналізу й інтерпретації обраного предмета дослідження, відмінне

	володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
21–30	Відповіді вступника засвідчують у цілому добрий рівень концептуальних, теоретичних і методологічних знань, здатність до їх аналізу та інтерпретації, належне володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
11 – 20	Відповіді вступника засвідчують задовільний рівень концептуальних, теоретичних і методологічних знань і здатності до їх засвоєння та інтерпретації, а також достатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.
0 – 10	Вступник не надав правильної та повної відповіді на жодне питання. Відповіді вступника засвідчують незадовільний рівень засвоєння програмного матеріалу і здатності до його засвоєння та інтерпретації, недостатнє володіння навичками логічного і послідовного викладу та його мовностилістичного оформлення.

Критерії оцінювання дослідницької пропозиції:

Загальні критерії оцінки	Бали
<p>Дослідницька пропозиція за тематикою та предметом спрямована на вирішення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – важливої наукової, соціально-економічної, екологічної проблеми світового рівня або питань безпеки та обороноздатності України; – важливої соціально-економічної, наукової, прикладної або технологічної проблеми галузевого та/або регіонального значення; – поточних питань розвитку науки, технологій, суспільних практик. 	10
<p>Повнота використання світового досвіду при обґрунтуванні проблеми, теми, предмету, основних ідей, мети і завдань дослідження:</p> <ul style="list-style-type: none"> – добре враховано світовий та вітчизняний досвід, що підтверджується змістовними порівняннями та визначенням відмінностей роботи; – в основному враховано світовий та вітчизняний досвід, але бракує змістовності порівнянь; – частково враховано вітчизняні та не враховано закордонні напрацювання; 	10

<ul style="list-style-type: none"> – порівняння відсутні або незадовільні. 	
<p>Повнота визначення очікуваних пізнавальних результатів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – результати представлено повно і переконливо, наведено проекти наукових описів та пояснень, розкрито попередні описи встановлюваних закономірностей, створюваних моделей, теорій та/або концепцій; – результати представлено в основному добре, наведено проекти наукових описів та пояснень, частково представлено описи встановлюваних закономірностей, створюваних моделей, теорій та/або концепцій; – очікувані наукові результати проголошено (названо), але не розкрито; – результати визначено незадовільно. 	10
<p>Наукова новизна та оригінальність очікуваних результатів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – очікувані результати відповідають або й перевищують показники відповідних аналогів/прототипів світового рівня; – результати будуть новими для України, що достатньо обґрунтовано порівняннями з вітчизняними аналогами, прототипами та іншим світовим доробком; – результати матимуть певну новизну, що обґрунтовано порівняннями із світовими аналогами, прототипами та іншим світовим доробком; – новизна результатів проголошується, але не обґрунтовується або є сумнівною; – очікувані результати не є новими та оригінальними. 	10
<p>Методологічна цінність, наявність, повнота розкриття та обґрунтованість новостворюваних підходів, методів і засобів наукових досліджень, можливість їх застосування як міждисциплінарних:</p> <ul style="list-style-type: none"> – методологічні складові роботи будуть новими, що цілком обґрунтовано порівняннями із світовими аналогами і прототипами; – методологічні складові та/або підходи визнані світовою наукою, однак потребують адаптації та доопрацювання українськими авторами для імплементації у вітчизняних умовах; – методологічні складові традиційні, але передбачено опис нового їх використання; – робота не матиме методологічної цінності. 	10
<p>Практична цінність очікуваних результатів роботи (що підтверджується листами підтримки потенційних замовників), (окрім системи освіти):</p>	10

<ul style="list-style-type: none"> – обґрунтовано висока для наукового та соціально-економічного (зокрема суспільного) розвитку країни в цілому або декількох галузей, безпеки та обороноздатності; – обґрунтовано висока для окремої галузі економіки та суспільства, технологій, суспільних практик; – проголошується і може мати місце, але обґрунтування сумнівні; – практична цінність відсутня або недостатня. 	
<p>Практична цінність очікуваних результатів роботи для системи освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – обґрунтовано висока; – може мати місце, але обґрунтування неповне; – цінність для системи освіти сумнівна. 	10
<p>Презентація дослідницької пропозиції:</p> <ul style="list-style-type: none"> – презентація повна і переконлива, доповідач добре орієнтується в темі; – презентація в цілому добра, доповідач допускає несуттєві неточності; – презентація неповна, неструктурована, є неточності, що потребують доопрацювання; – презентація незадовільна, допущено суттєві неточності. 	10

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Алескерова Ю. В. Страховий менеджмент: підручник / Ю.В. Алескерова, І.Ю. Салькова, Л.І. Федоришина. Вінниця: ВНАУ, 2019. – 295 с.
2. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. Фінанси підприємств: навч. Посібник. Полтава: РВ ПДАА, 2018. -350 с.
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://www.rada.gov.ua>

4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2018 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>
5. Бюджетна децентралізація та її вплив на фінансове забезпечення територіальних громад. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/9f690dbd00a5bff556897056d188f56d.pdf>
6. Бюджетна децентралізація та її вплив на фінансове забезпечення територіальних громад. URL: <https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/9f690dbd00a5bff556897056d188f56d.pdf>
7. Василик О. Д. Державні фінанси України: підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 608 с.
8. Власюк Н.І. Місцеві фінанси: навчальний посібник/ Н.І. Власюк Т.В. Мединська, М.І. Мельник. - К.: Алерта, 2011. 328 с.
9. Європейська хартія місцевого самоврядування [переклад з англійської мови Є. Вишневсько-го]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
10. Жигалкевич, Ж. М. Цільові орієнтири розвитку квазіінтеграційних структур взаємодіючих підприємств: монографія. Херсон: ФОП Вишемирський В. С., 2020. 348 с.
11. Закон України "Про Митний тариф України" від 04.06.2020 № 674-IX
12. Закон України "Про валюту і валютні операції" від 21.06.2018 № 2473-VIII.
13. Закон України "Про режим іноземного інвестування" від 19.03.1996 № 93/96-ВР
14. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. №2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
15. Зверук Л. А., Дідковська Ю .С. Концептуальні основи організації системи ризик-менеджменту в банках. Бізнес Інформ. 2020. № 9. С. 238-245. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020_9_0_238_245
16. Кириленко О., Малиняк Б., Письменний В., Горин В. та ін. Управління фінансами територіальних громад: теорія і практика ; за заг. ред. О. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 280 с.
17. Кривов'язюк І.В. Антикризове управління підприємством: навчальний посібник. 3-тє видання, доповн. і переробл. Київ: Видавничий дім "Кондор", 2020. 396 с.
18. Коваль Я.С. Механізми державного регулювання антикризовим управлінням економічною безпекою банківських установ України: монографія. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2020. 200 с.
19. Ковальова О. М. Ідентифікація кваліфікуючих факторів впливу в контексті управління фінансовою стійкістю комерційного банку. Бізнес Інформ. 2021. № 7. С. 212-221. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-212-221>
20. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI (зі змінами та доповненнями).

21. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємств» від 06.09.2006 №290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0290665-06#Text>

22. Наказ Державної податкової служби «Про затвердження Методики проведення перевірки загальних положень податкового та іншого законодавства України, контроль за дотриманням якого покладено на податкові органи» від 09.06.2023 р №444

23. Наказ Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб-платників податків» від 10.12.2013 р. № 779

24. Наказ Міністерства доходів і зборів України «Про затвердження Порядку розстроченн»" від 10.10.2013 р. № 574

25. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів» від 09.12.2011 р. № 1588

26. Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків" від 02.06.2015 р. № 524

27. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 504 с.

28. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755 (зі змінами та доповненнями)

29. Податкова система: Навчальний посібник / С. В. Косторной, О. О. Яцух, В. Д. Цап [та ін.]; за ред. С. В. Косторного. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. – 196 с.

30. Податкова система. Практикум: Навчальний посібник / С. В. Косторной, О. О. Яцух, В. Д. Цап [та ін.]; за ред. С. В. Косторного. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. – 448 с

31. Податковий менеджмент. Навчальний посібник. Купчак М. Я., Саміло А. В. Львів, 2020. – 185 с..

32. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: затв. Постановою Правління НБУ від 17.09.2015 р. № 615. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

33. Положення про організація системи управління ризикам и в банках України та банківських групах: П останова Н аціонального банку України; від 11.06.2018 № 64. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

34. Постанова Правління Національного Банку України «Про затвердження Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг» від 24.12.2021 № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0153500-21#Text>

35. Постанова Правління Національного Банку України «Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів та умови провадження посередницької діяльності у сфері страхування та про внесення змін

до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 30.06.2022 № 135. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0135500-22#Text>

36. Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» від 30.06.2016р. №351. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>

37. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>

38. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14.12.2021 № 1953-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>

39. Постанова Національного банку України "Про затвердження Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України" від 02.01.2019 № 17. Постанова Національного банку України "Про затвердження Положення про здійснення операцій із валютними цінностями" від 02.01.2019 № 2

40. Постанова Національного банку України "Про затвердження Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей" від 02.01.2019 № 3

41. Постанова Національного банку України "Про затвердження Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті" від 02.01.2019 № 5

42. Сокиринська І. Г. Журавльова Т.О. , Аберніхіна І.Г. Страхувальний менеджмент. Навчальний посібник / І.Г.Сокиринська, Т.О.Журавльова, І.Г.Аберніхіна – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 300 с.

43. Страхувальний менеджмент: навч. посіб. / В. І. Аранчій, О. М. Остапенко, Т. М. Остапенко. – Полтава: ПДАА, 2018. – 252 с.

44. Страхувальний менеджмент: підручник / С.С. Осадець, О.В. Мурашко, В.М. Фурман; за наук. д.е.н., проф. С. С. Осадця. – К.: КНЕУ, 2011. – 333 с. 4. ДСТУ ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги». URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf>

45. Трусова Н.В., Терновський В.О., Терещенко М.А. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навчальний посібник / Н.В. Трусова, В.О. Терновський, М.А. Терещенко. – За ред. ред. Трусової Н.В. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. – 482 с.

46. Трусова Н.В. Інструменти фінансової підтримки кредитування аграрної галузі в Україні / Н.В. Трусова, Н.Г. Радченко // Облік і фінанси. 2020. № 4 (90). С. 59-67.

47. Трусова Н.В. Стабілізація кредитно-інвестиційної діяльності банків / Н.В. Трусова, Н.Г. Виговська, О.С. Пристемський // Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки). 2022. №1(45). С. 119-127.

48. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Яцух О.О., Цап В.Д., Захарова Н.Ю. та ін.]; за ред. О.О. Яцух. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2018. – 291 с.

49. Чала Н.Д. Бюджетна система: навч. Посіб./Н.Д.Чала, Л.В. Лазоренко. - К.: Знання, 2010. - 223 с.

50. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.

51. Шевченко Н. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник у схемах і таблицях / Наталія Шевченко, Степан Мельник. - Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. - 224 с.

52. Яцух О. О., Захарова Н. Ю., Цап В. Д. Фінанси підприємства 2 навчальний посібник. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2020. – 697 с.

53. Яцух О.О., Цап В.Д. та ін. Від ідеї до власної справи: навчальний посібник. Мелітополь.: Видавництво, 2017, с. 250

Інформаційні ресурси Інтернет:

54. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>

55. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

56. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/>

57. Офіційний веб-сайт Державної податкової служби України. URL: <http://www.sts.gov.ua>

58. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL:<http://www.bank.gov.ua>

59. Офіційний веб-сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>

60. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>

Міжнародні видання:

61. Global Systemically Important Insurers: Updated Assessment. International Association of Insurance Supervisors. 2019. June 16. 24 p. URL: <http://www.iaisweb.org/page/supervisorymaterial/financial-stability-andmacroprudential-policy-and-surveillance//file/61179/updated-g-sii-assessment-methodology-16june-2019>.

62. Demirgüç-Kunt A., Feyen E., Levin R. The Evolving Importance of Banks and Securities Markets. *Working Paper*. URL: <http://www.nber.org/papers/w18004>

63. Dodd F. What Are Money Markets? *Finance & Development*. URL: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2012/06/pdf/basics.pdf>

64. Fischer S. The Importance of Financial Markets in Economic Growth URL: <http://www.iie.com/fischer/pdf/fischer081103.pdf>

65. Goldstein M. En Evaluation of Proposal to Reform the International Financial Architecture. Monterey, California, 2018. 51 p.

66. Greenspan A. The Map and the Territory: Risk, Human Nature, and the

Future of Forecasting. New York: Penguin Press, 2019. 400 p.

67. Stiglitz J. E. Freefall: America, Free Markets, and the Sinking of the World Economy. New York: W.W. Norton & Co., 2018. 361 p.

68. Taleb N.N. Antifragile: Things That Gain from Disorder. New York: Random House, 2017. 713 p.

69. Trusova N.V. Modeling of system factors of financial security of agricultural enterprises of Ukraine / N.V. Trusova, O.S. Prystemskyi, O.V. Hryvkivska, Alina Zh. Sakun, Yurii Y. Kyrylov // Regional Science Inquiry. 2021. №13(1). P. 169-182.

70. Trusova N.V. The risks of payment systems of banking institutions of Ukraine / N.V. Trusova, O.V. Hryvkivska, L.V. Melnyk, O.V. Gerasymova, M.A. Tereshchenko // Universal Journal of Accounting and Finance. 2021. №9(4). P. 637-652.

71. Trusova N.V. Ensuring security the movement of foreign direct investment: Ukraine and the EU economic relations / N.V. Trusova, T.A. Cherniavska, Yu.Ye. Kyrylov, V.H. Hranovska, S.V. Skrypnyk, L.V. Borovik // Periodicals of Engineering and Natural Sciences. 2021. №9(3). P. 901-920.

72. Trusova N.V. De-shadowization of tax gaps in the system-compositional models of state fiscal policy / N.V. Trusova, O.V. Hryvkivska, N.V. Polishchuk, S.V. Skrypnyk, I.F. Lobacheva, O.M. Kudyenko // Public Policy and Administration. 2021. №20(3). P. 443-453.

73. Trusova N.V. Credit-Investment Activity of Banks of the Ukraine: Financial Globalization, Risks, Stabilization // N.V. Trusova, L.V. Melnyk, Z.S. Shilo, O.S. Prystemskyi // Universal Journal of Accounting and Finance. 2021. №9 (3). P. 450-468.

74. Trusova N.V. Foreign-Economic Priorities of the Development of Investment Infrastructure of Agri-Food Production Entities / N.V. Trusova, I.V. Demchenko, N.M. Kotvytska, A.V. Hevchuk, D.V. Yeremenko, Yu. O. Prus // Scientific Horizons. 2021. №24(5). P.92-107.

75. Trusova N.V. Anti-Crisis Stability of Break-Even Development Potential and its Resource Support in Agribusiness / N.V. Trusova, N.V. Polishchuk, A.G. Sakun, O.S. Prystemskyi, R.V. Morozov // Scientific Horizons. 2021. № 24(6). P.62-80.